

Posudek oponenta habilitační práce

Univerzita Karlova

Fakulta	Pedagogická fakulta
Uchazeč	PaedDr. Miriam PROKEŠOVÁ, Ph.D.
Pracoviště	Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta
Habilitační práce	Filosofická reflexe pojetí dítěte a dětství
Oponent	doc. PaedDr. Petr FRANIOK, Ph.D.
Pracoviště	Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta

Text posudku

Habilitačním spisem dr. Miriam Prokešové je publikace výše uvedeného názvu vydaná Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity v roce 2018. Uvedená publikace obsahuje 271 stran. Habilitantka se v bohatě strukturovaném textu inspirovala celkem 163 tituly vesměs filosofické literatury. V poměrně bohatém seznamu bibliografických zdrojů jsou rovněž zastoupeny přiměřeně zahraniční prameny. Kromě filosofických zdrojů se habilitantka ve svých úvahách opírá rovněž o odborné prameny z oblasti psychologie, psychiatrie, pedagogiky, ale také např. z oblasti užitého designu. Významný oborový přesah v použitých odborných pramenech je, domnívám se, v tomto případě, kdy snahou autorky byla filosofická reflexe dítěte a dětství, v podstatě adekvátní cíli.

V předložené práci se dr. Miriam Prokešová zabývá problematikou, pro kterou je svým dvouoborovým vzděláním (pedagogika – filosofie) dostatečně graduovaná. Habilitantka se pohybuje v poměrně širokém poli filosofickém a pedagogickém, ale rovněž zasahuje do oblasti umělecké - literární. Adekvátní uchopení tématu habilitačního spisu v jejím případě je svým způsobem výzvou napříč několika obory.

Filosofická reflexe pojetí dítěte a dětství je v mnoha směrech dosavadním završením tvůrčího úsilí Miriam Prokešové. Ne všechny dřívější práce autorky (např. Dítě v nás, Dítě, radost a výchova, Ztracený člověk ve ztraceném světě, Filozofie výchovy a další) lze považovat za tvůrčí počiny z oblasti striktně filosofické. Ve všech jejích pracích však vždy přímo či nepřímo rezonovala problematika výchovy a filosofie výchovy. Jako zásadní podklad pro habilitační řízení předložila M. Prokešová práci filosofickou - Filosofická reflexe

pojetí dítěte a dětství. M. Prokešová tak ve svém profesním a oborovém vývoji přes pedagogiku a filosofii výchovy dospěla k filosofii.

Předložený habilitační spis je bohatě strukturovaný ve dvou rovinách. První spatřuji ve značném množství na sebe navazujících kapitol (11), které jsou následně členěny do subkapitol. Druhý možný pohled na členění pak představuje v podstatě dvojitý poznámkový aparát na každé straně předložené práce. Uvedený způsob odkazování činí práci jasnější, srozumitelnější. Autorka rovněž tímto způsobem snáze reflektuje pojetí dítěte a dětství jako filosofii samou o sobě (s. 7). V jedenácti kapitolách práce průběžně odkazuje na celou řadu filosofů světových i českých (Patočka, Pelcová, Komenský). Velmi oceňuji kapitolu druhou (Tázání je zbožností myšlení aneb Komenského hledání anjelů). Její myšlenkové vyústění pak nacházíme v následující kapitole třetí (Komeniánské variace), kde v subkapitole 3.6 autorka pojednává o Pojetí člověka podle J. A. Komenského s odkazy na další významné světové filosofy. Ve zde uvedené reflektované disputaci lze spatřovat jeden z vrcholných momentů předkládané práce.

Jednotlivé kapitoly habilitačního spisu tvoří jeden kompaktní celek, který lze oprávněně vnímat jako vyústění dlouhodobé snahy M. Prokešové o aktuální filosofické uchopení dítěte a dětství v současném (postmoderním) světě s jeho nemalými rozpory. V závěrečných kapitolách práce shrnutými pod název Vzpomínky, dětství a výchova autorka zdůvodňuje své pojetí filosofického problému dítěte v nás a opět se inspiruje pracemi významných filosofů i dalších humanitních učenců (např. Levinase, Freuda).

Dotaz k obhajobě:

Jak autorka nahlíží na současnou sociální (a potažmo školskou) politiku státu, která v případech dětí vyrůstajících v zanedbávaném prostředí (ohrožených sociální exkluzí) odnímá tyto, často pouze na základě předběžného opatření soudu, z původních biologických rodin.

Závěr

Habilitační spis dr. Miriam Prokešové Filosofická reflexe pojetí dítěte a dětství vykazuje podstatné znaky rozsáhlé filosofické studie a splňuje tak požadavky standardně kladené na habilitační práce v uvedeném oboru. Práci doporučuji k přijetí v rámci habilitačního řízení.

